

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

31 באוקטובר 2011

621

ג' בחשוון התשע"ב

עמוד

הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 41) (תעסוקת אסירים), התשע"ב-2011 26

הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 41) (תעסוקת אסירים), התשע"ב-2011

1. החלפת סימן ד' לפרק ב' החלפת סימן ד' בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971¹ (להלן – הפקודה), בפרק ב', במקום סימן ד' יבוא:

סימן ד' – תעסוקת אסירים

הגדרות 25. בסימן זה –

”אסיר” – למעט עצור, אסיר אזרחי ואסיר הנושא עונש מאסר בשל עבירה לפי סעיף 160 לחוק העונשין, התשל”ז-1977²;

ד ב ר י ה ס ב ר

פרטיים מחוץ לכותלי בית הסוהר לצד עובדים שאינם אסירים;

(3) שיקום פרטני – במסגרת זו האסיר מוצא לעצמו עבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר ויוצא לעבודה וחוזר ממנה באופן עצמאי.

נושא העסקת אסירים מוסדר כיום בסימן ד' לפרק ב' בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל”ב-1971 (להלן – הפקודה), בתקנות בתי הסוהר, התשל”ח-1978, שהותקנו מכוח הפקודה, וכן בסעיף 48 לחוק העונשין, התשל”ז-1977 (להלן – חוק העונשין).

סימן ד' לפרק ב' בפקודה קובע לאמור:

”סימן ד': עבודה

מקום עבודה

25. עבודת אסירים תהיה לפי הוראות סעיף 14 לחוק דיני עונשין (דרכי ענישה) [נוסח משולב], התשל”ל-1970 (להלן – חוק דרכי ענישה), בתוך תחום בית הסוהר או מחוץ לו, בכל מקום במדינה ובכל עבודה שתיקבע.

עבודת אסירות

26. עבודת אסירות לא תהיה מחוץ לבית הסוהר אלא לפי המלצת הרופא ובעבודה המתאימה לנשים.

פיקוח

27. עבודת אסירים תהיה בפיקוחו של מנהל בית הסוהר

סעיף 48 לחוק העונשין קובע לאמור:

”עבודה במאסר

48. (א) אסיר יהא חייב בעבודה לפי פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל”ב-1971, והתקנות לפיה; תקנות אלה יכילו הוראות בעניין שכר ובעניין תנאי עבודתו של האסיר מחוץ לשטח בתי הסוהר.

סעיפים 1 עד 4 לתעסוקת אסירים כמה מטרות ובהן: שיקום, טיפול ומתן אפשרות לאסיר לתמוך במשפחתו. תעסוקת האסירים מהווה כלי יעיל לשמירה על סדר, ארגון ושקט מאחר שהיא מאפשרת לאסירים לשחרר מתחים ולחצים. בתעסוקה יש כדי להשיב לאסיר את כבודו העצמי ולהעניק לו תחושה של שליטה מסוימת על דרך חייו, וכן להקנות לו הרגלי עבודה לצד חינוך לעבודה וערכיה.

התעסוקה משמשת ככלי מתקן מרכזי בדרך לשיקום האסיר. צורך זה מתחדד כאשר מדובר בשיקום של אסירים שעל פי הרשעתם ”התפרנסו” מפשעים כגון גניבה, שוד וסחר בסמים. במידת האפשר וככל הניתן בנסיבות העניין, יש להעסיק אסיר בענף שבו יוכל להיקלט עם שחרורו. כמו כן, בעת קביעת אופי התעסוקה יש להתחשב במצב בריאותו של האסיר (כדי לוודא שיוכל לעמוד בה). באורכה של תכנית השיקום הספציפית שהוכנה לאסיר ובמאפייניה השונים, וזאת כדי לאפשר את שילוב התעסוקה במאפייני השיקום האחרים (לדוגמה: תכניות לימוד, סדנאות שונות וכיו”ב).

בשירות בתי הסוהר (להלן – השב”ס) שלוש מסגרות תעסוקה:

(1) שת”מ (שירותים, תחזוקה ומטבחים) – במסגרת זו יש להבחין בין עבודות שירותים באגפים ובסביבה החיצונית (בעיקר עבודות ניקיון בסביבת חייו המיידית של האסיר), שהתגמול בעדן הוא בשיעור הנמוך ביותר, ובין עבודות תחזוקה ושירותים מקצועיים – מטבח, כביסה, גננות, ספרות, חשמלאות ועוד, שהתגמול בעדן גבוה יותר;

(2) עבודות ייצור – עבודות יצרניות בעיקרן, כגון: נגרות, מסגרות, דפוס, הרכבה וכיו”ב. במסגרת זו קיימים שלושה סוגי העסקה: מפעלי שב”ס – המנוהלים על ידי שב”ס; מפעלי יום פרטי – המצויים בין כותלי בית הסוהר אך בהנהלתם מעורבים גורמים פרטיים; ושיקום קבוצתי – העסקה בקבוצות של שלושה אסירים לפחות במפעלים

¹ ס”ח התשל”ב, עמ' 22; התשע”א, עמ' 1034.

² ס”ח התשל”ז, עמ' 266.

“הכשרה תעסוקתית” – הכשרה מקצועית לצורך רכישת

מקצוע, קידום מקצועי או הקניית מיומנויות לשילוב בעבודה, הניתנת באחת מאלה:

(1) בפיקוח האגף להכשרה מקצועית במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה;

(2) במימון השירות;

(3) תוך כדי תעסוקת האסיר לפי סימן זה;

ד ב ר י ה ס ב ר

אף ייתכן שיצא זכאי. מאחר שלא ניתן לדעת אם עצור יישאר במאסר אם לאו, ולאיוז תקופה, לא נקבעת בעבורו תכנית שיקום בשלב זה. מטעמים אלה מוצע שלא להטיל חובה על אסיר שהוא עצור, לעסוק בתעסוקת אסירים בזמן שהותו במעצר.

אסירים אורחיים – אסיר אורחי מגיע לבית הסוהר לתקופה קצרה, מכיוון שלא שילם חוב אורחי לאחר. בשל תקופת המאסר הקצרה לא ניתן לשלבו במקומות התעסוקה השונים. יתר על כן, בעניינו של אסיר כאמור לא מתקיימת המטרה העיקרית של תעסוקת אסירים – שיקום, שכן אסיר כאמור אינו נדרש לשיקום.

אסירים הנושאים עונש מאסר בשל עבירה לפי סעיף 160 לחוק העונשין – סעיף 160 לחוק העונשין קובע עונש מאסר על המשתתף בשביתה וזאת אם הממשלה ראתה “שיש ביחסי העבודה הפרעות חמורות המסכנות את הכלכלה בארץ או את המסחר עם מדינות חוץ או פוגעות בהם”, והכריזה על מצב חירום לעניין זה. אמנם מעולם לא נעשה שימוש בסעיף 160 לחוק העונשין, אך ועדת המומחים של ארגון העבודה הבינלאומי (ILO) לעניין יישום הוראות אמנות והמלצות, פנתה למדינת ישראל בטענה כי עצם האפשרות, ולו התאורטית ביותר, לחייב אסיר הנושא עונש מאסר לפי הוראות סעיף 160 האמור בעבודה, יש בה כדי לסתור את הוראת סעיף 160(4) לאמנה מס’ 105 של ה-ILO בדבר ביטול עבודת כפייה (אושררה בידי מדינת ישראל בשנת 1958) (ר’ כ”א 10, 451), זאת מאחר שסעיף 160(4) לאמנה אוסר על הטלת חיוב בעבודה כעונש על השתתפות בשביתה. עקב ביקורת זו של ארגון העבודה הבינלאומי וכדי לעמוד בהתחייבויותיה של מדינת ישראל על פי האמנה האמורה, מוצע להוציא מתחולת ההוראות לעניין תעסוקת אסירים, אסיר הנושא עונש מאסר על פי סעיף 160 לחוק העונשין.

להגדרות “הכשרה תעסוקתית”, “עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים” ו“תעסוקה” – בהגדרות אלה מוצע להבהיר כי לעניין החוק המוצע יראו גם הכשרה תעסוקתית ועבודות תחזוקה ושירותים שוטפים כתעסוקת אסירים המוסדרת במסגרתו. כך, אסיר העובר הכשרה תעסוקתית (תוך כדי העסקתו או בפיקוח משרד התמ”ת או השב”ס) וכן אסיר המבצע עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים הקשורים בתפעול בית הסוהר (כגון עבודות ניקיון או אחזקה, שירותי מזון ושירותי כביסה) יהיה זכאי לתגמול בעד התעסוקה

(ב) ועדת שחרורים רשאית לשחרר אסיר מחובת עבודה או להגבילה אם ראתה אחת מאלה:

(1) מצב בריאותו מצריך לעשות זאת;

(2) השחרור או ההגבלה יועילו, לדעתה, להחזירו למוטב;

(3) סיבה סבירה אחרת.

(ג) לא יועסק אסיר בעבודה מחוץ למוסדות המדינה אלא בהסכמתו ובתנאי עבודה מקובלים.”

בחודש יולי 2001 נתן בית המשפט העליון פסק דין בבג”ץ 1163/98 שדות נגד שירותי בתי הסוהר (פ”ד נה(4) עמ’ 817) (להלן – פס”ד שדות), שבו נדונה שאלת זכאותו של אסיר המועסק בעבודות שונות, במסגרת תהליך שיקומו, לשכר מינימום לפי חוק שכר מינימום, התשמ”ז–1987. בית המשפט העליון דחה אמנם את העתירה. ואולם פסק דינו כלל ביקורת על אודות הדין המצוי בנושא תעסוקת אסירים, אשר מסדיר את הנושא באופן חלקי בלבד, ומותר למעשה עניינים חשובים בלא הסדר יאות.

בעקבות פס”ד שדות מינה שר המשפטים צוות בין משרדי בהשתתפות נציגים ממשרד המשפטים, משרד התעשייה המסחר והתעסוקה (להלן – משרד התמ”ת), משרד האוצר, המשרד לביטחון הפנים והשב”ס, לשם בחינת הנושא ומתן המלצות. הצוות הגיש את המלצותיו בחודש נובמבר 2004.

החוק המוצע, המתבסס על המלצותיו של הצוות הבינ-משרדי, נועד להחליף את הוראות סימן ד’ לפרק ב’ בפקודה ואת סעיף 48 לחוק העונשין ולעגן בפקודה את הכללים החלים בעניין תעסוקת אסירים, על שב”ס, על המעסיק ועל האסיה. זאת, תוך שמירה על כבוד האסיר והגשמת תכלית השיקום העומדת במרכז ההסדר בדבר תעסוקת אסירים.

לסעיף 25 המוצע

להגדרה “אסיר” – מוצע למעט מתחולת הסימן המוצע, הקובע הוראות לעניין תעסוקת אסירים, עצורים, אסירים אורחיים ואסירים הנושאים עונש מאסר לפי הוראות סעיף 160 לחוק העונשין, התשל”ז–1977, מהנימוקים כדלהלן:

עצורים – מאחר שמטרת תעסוקת האסירים לסייע בשיקום האסירים ובטיפול בהם. עצור לעומת זאת עסוק בהתמודדות עם ההליך המשפטי המתנהל נגדו, שממנו

"מפעיל" – מפעיל מקום המשמש לתעסוקת אסירים לפי סימן זה;

"הנציב" – לרבות מי שהוא הסמיך לעניין סימן זה, כולו או חלקו;

"עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים" – עבודות ושירותים הקשורים בתפעול בית הסוהר, לרבות עבודות ניקיון, עבודות אחזקה, שירותי מזון, שירותי רפואה, שירותי גינון ושירותי כביסה;

"שיקום פרטני" – תעסוקה שמתקיימים בה כל אלה:

(1) היא נעשית מחוץ לכותלי בית הסוהר;

(2) היא נעשית על פי התקשרות אישית בין האסיר לבין המפעיל;

(3) היא נעשית בלא ליווי והשגחה צמודים מטעם השירות;

"שיקום קבוצתי" – תעסוקה שמתקיימים בה כל אלה:

(1) היא נעשית מחוץ לכותלי בית הסוהר;

(2) היא נעשית על פי התקשרות בין השירות לבין המפעיל;

(3) היא נעשית יחד עם אסירים נוספים;

(4) היא נעשית בליווי ובהשגחה של השירות או מי מטעמו, כפי שקבע השר בתקנות;

"השירות" – שירות בתי הסוהר;

"תעסוקה" – בין כותלי בית הסוהר או מחוץ להם, לרבות הכשרה תעסוקתית ועבודות תחזוקה ושירותים שוטפים.

ד ב ר י ה ס ב ר

בעצמו מעסיק לתקופת השיקום הפרטני. האסיר יוצא וחוזר באופן עצמאי מבית הסוהר אל מקום העבודה ובחזרה והתגמול משולם לאסיר ישירות על ידי מקום העבודה.

שיקום קבוצתי לפי ההגדרה המוצעת הוא תעסוקה שמתקיימים בה כל אלה: היא נעשית מחוץ לכותלי בית הסוהר, היא נעשית על פי התקשרות בין השב"ס לבין מפעיל מקום התעסוקה, היא נעשית עם אסירים נוספים והיא נעשית בליווי או בהשגחה של שב"ס או מי מטעמו. במקרה זה האסיר שנמצא בשלבי השיקום האחרונים למאסרו, מועסק, בהסכמתו, במפעל פרטי מחוץ למיתקני בתי הסוהר, לצד עובדים שאינם אסירים. היציאה לתעסוקה זו היא בקבוצות של שלושה אסירים ומעלה בהסעה מאורגנת של מקום העבודה, והתגמול בעדה משולם על ידי השב"ס לאסיר.

(אם כי שיעורו יכול שיהיה מופחת) וכן לתנאי תעסוקה קבוע בחוק המוצע.

עוד מוצע להבהיר כי תעסוקת אסירים יכולה להיות בין כותלי בית הסוהר או מחוצה להם.

להגדרות "שיקום פרטני" ו"שיקום קבוצתי" – החוק המוצע מתייחס לשני סוגים נוספים של תעסוקת אסירים, תעסוקה במסגרת "שיקום פרטני" ותעסוקה במסגרת "שיקום קבוצתי". שיקום פרטני לפי ההגדרה המוצעת הוא תעסוקה שמתקיימים בה כל אלה: היא נעשית מחוץ לכותלי בית הסוהר, היא נעשית על פי התקשרות אישית בין האסיר לבין מפעיל מקום התעסוקה והיא נעשית בפיקוח של שב"ס, אך בלא ליווי והשגחה צמודים מטעמו. יצוין כי למסגרת זו מגיע האסיר בסוף תקופת נשיאת עונשו, אם עמד בתכנית השיקום ונמצא ראוי לכך. על האסיר למצוא

- מציאת מקומות תעסוקה לאסירים 26. הנציב יפעל למציאת מקומות תעסוקה לאסירים.
- שיבוץ אסיר בתעסוקה 27. (א) הנציב ישבץ אסיר בתעסוקה מתאימה לו, באחד ממקומות התעסוקה כאמור בסעיף 26, הכל בהתאם לתנאים ולהוראות שיקבע לעניין זה השר, ובלבד –
- (1) שאין מניעה להעסקת האסיר מטעמים של שלום הציבור וביטחונו, שלום בית הסוהר, שלום האסיר או ביטחון המדינה;
- (2) שאין מניעה בריאותית להעסקת האסיר;
- (3) שלא תועסק אסירה בתעסוקה שהעסקתה בה היתה אסורה לפי חוק עבודת נשים, התשי"ד-1954³, אילולא היתה אסירה;
- (4) שלא יועסק אסיר במקום עובדים המשתתפים בשביתה או במקום עובדים המושבתים עקב השבתה, כל עוד השביתה או ההשבחה מתקיימות;
- (5) שלא ישובץ אסיר בתעסוקה, כאמצעי ענישה.
- (ב) תעסוקת האסיר תכונן ככל האפשר למטרת שיקומו; אופי התעסוקה ייקבע בשים לב, בין השאר, לאלה:
- (1) תכנית השיקום של האסיר, ככל שהוכנה;
- (2) מצבו הבריאותי של האסיר;
- (3) מגבלות מהטעמים המנויים בסעיף קטן (א)(1).

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מוצע לאסור שיבוץ של אסירים במקומות תעסוקה שבהם העובדים משתתפים בשביתה, במקום העובדים השובתים או המושבתים. הוראה זו דומה להוראות סעיף 44 לחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959 וסעיף 16 לחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996, והיא באה להבטיח כי עובדים במקומות העבודה שבהם מועסקים האסירים יוכלו לממש את זכותם לשבות בלי שזכות זו תיפגע על ידי העסקתם של עובדים חיצוניים לארגון או עובדים זמניים, במקום העובדים השובתים.

לבסוף מוצע לאסור שיבוץ אסיר בתעסוקה כאמצעי ענישה. התעסוקה נועדה לשמש אמצעי לשיקום ולטיפול וכן לתת לאסיר אפשרות לתמוך במשפחתו, ולא אמצעי ענישה.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע במפורש כי המטרה העיקרית של תעסוקת אסיר היא שיקומו. בשים לב למטרה זו, ייקבע אופי התעסוקה בהתחשב בתכנית השיקום של האסיר, במצבו הבריאותי וכן במגבלות הנובעות מטעמים של שלום הציבור וביטחונו, שלום בית הסוהר, שלום האסיר או ביטחון המדינה.

לסעיף 26 המוצע

מוצע לקבוע כי שב"ס הוא שיפעל למציאת מקומות תעסוקה לאסירים, בשים לב לחשיבות תעסוקת האסירים כמפורט לעיל.

לסעיף 27 המוצע

לסעיף קטן (א)

הסעיף הקטן המוצע מעגן את השיקולים העיקריים אשר על שב"ס לשקול בבואו לשבץ אסיר בתעסוקה. ראשית, על שב"ס לוודא כי אין מניעה להעסקת האסיר מטעמים של שלום הציבור וביטחונו, שלום בית הסוהר, שלום האסיר או ביטחון המדינה. בנוסף, יש להבטיח כי אין מניעה בריאותית להעסקת האסיר.

כמו כן יש להבטיח כי אסירה לא תשובץ בתעסוקה העלולה לפגוע בשלומה כאישה. לשם כך מוצע לאסור העסקה בניגוד להוראות חוק עבודת נשים, התשי"ד-1954, או התקנות לפיו (לעניין זה ראו למשל תקנות עבודת נשים (עבודות אסורות, עבודות מוגבלות ועבודות מסוכנות), התשס"א-2001, ותקנות עבודת נשים (עבודה בקרינה מייננת), התשל"ט-1979, האוסרות על העבדת עובדת בגיל הפוריות או בהיריון בעבודות, בתהליכי ייצור או במקומות עבודה מסוימים או תוך חשיפתה לחומרים מסוכנים).

³ ס"ח התשי"ד, עמ' 154.

(ג) הנציב רשאי להפנות אסיר הנמצא בשלב מתקדם בתכנית השיקום שהוכנה לו, לשיקום קבוצתי, ולקראת שחרורו של האסיר מבית הסוהר – לשיקום פרטני, הכל בהתאם לתנאים ולהוראות שיקבע לעניין זה השר, או שייקבעו בפקודות נציבות בתי הסוהר.

פטור מתעסוקה או הגבלתה
א27. הנציב רשאי לפטור אסיר מחובת תעסוקה או להגבילה, בהתקיים אחד מאלה:

- (1) מצבו הבריאותי של האסיר מצדיק זאת;
- (2) הפטור או ההגבלה יועילו להחזיר את האסיר למוטב;
- (3) קיימים טעמים אחרים המצדיקים פטור או הגבלה כאמור.

מסירת מידע לאסיר ודרישת הסכמה
ב27. (א) מנהל בית הסוהר או מי שהוא הסמיך לכך ימסור לאסיר ששובץ לתעסוקה לפי סימן זה, בתחילת העסקתו, הודעה בכתב המפרטת את תנאי התעסוקה, לרבות תאריך תחילת התעסוקה, מהותה, שיעור התגמול שיקבל בעדה וכל פרט מהותי אחר הנוגע לתעסוקה, וכן ימסור לו הודעה בכתב על כל שינוי בתנאי התעסוקה כאמור.

(ב) לא יועסק אסיר בתעסוקה מחוץ לכותלי בית סוהר אלא אם כן אישר, בכתב, בטופס שקבע השר ולאחר שקיבל הודעה כאמור בסעיף קטן (א), כי הוא מסכים לתעסוקה כאמור.

ביצוע התעסוקה ופיקוח השירות
ג27. (א) אסיר ששובץ לתעסוקה לפי סימן זה, יעסוק בה בהתאם להנחיות שייקבעו בפקודות נציבות בתי הסוהר.

ד ב ר י ה ס ב ר

שינוי בתנאי התעסוקה. זאת בדומה לזכותו של עובד לקבל הודעה בדבר תנאי עבודתו לפי חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), התשס"ב-2002. מאחר שאין המדובר במסגרות שבהם חלים יחסי עובד-מעביד (ראו דברי הסבר לסעיף 27 המוצע). מוצע לקבוע חובה זו במפורש ולהטילה על מנהל בית הסוהר שבו כלוא האסיר.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי אסיר לא יועסק בתעסוקה מחוץ לכותלי בית הסוהר, אלא אם כן הסכים לכך בכתב. הוראה זו תואמת את סעיף 29 לאמנה משנת 1930 בעניין עבודה תחת כפייה, 1930, Forced Labour Convention, של ארגון העבודה הבינלאומי אשר אושררה בידי מדינת ישראל בשנת 1955.

לסעיף ג27 המוצע

מוצע לקבוע כי אסיר ששובץ לתעסוקה יהיה חייב לעסוק בה בהתאם להנחיות שייקבעו בפקודות נציבות בתי הסוהר, בפיקוחו של השב"ס. הוראה זו באה להבטיח כי יישמרו זכויותיו של האסיר, יישמר ביטחון האסיר וביטחון הציבור ולא יהיו הריגות מכללי המשמעת שאליהם כפופים האסירים.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי הנציב או מוסמך מטעמו יוכל להפנות אסיר הנמצא בשלב מתקדם בתכנית השיקום, לשיקום קבוצתי, ולקראת שחרורו של האסיר – לשיקום פרטני, זאת כדי להביא את האסיר לידי שיקום אופטימלי עם שחרורו.

לסעיף ג27 המוצע

מוצע לאפשר לנציב או למוסמך מטעמו לפטור אסיר מחובת תעסוקה או להגבילה, בשל מצבו הבריאותי של אסיר, ככל שהפטור או ההגבלה יועילו להחזיר את האסיר למוטב, או מטעמים אחרים המצדיקים זאת. כך למשל במקרה שבו האסיר מעוניין להקדיש את זמנו ללימודים בתחום כלשהו.

לסעיף ב27 המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי מנהל בית הסוהר או מוסמך מטעמו, ימסור לאסיר המשובץ לתעסוקה הודעה בכתב המפרטת את תנאי התעסוקה, תאריך תחילת התעסוקה, מהות התעסוקה, שיעור התגמול אשר יקבל האסיר בעד התעסוקה וכל פרט מהותי אחר הנוגע לתעסוקה. וכן ימסור לו כל

(ב) השירות יפקח על ביצוע התעסוקה בידי האסיר בהתאם להוראות סעיף קטן (א).

תחולת יחסי עובד 27ד. (א) בין האסיר לבין השירות, ובין האסיר לבין המפעיל, לא יחולו יחסי עובד ומעביד.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), בין אסיר הנמצא בשיקום פרטני לבין המפעיל יחולו יחסי עובד ומעביד, ואולם ההוראות לפי החיקוקים המנויים בחלק א' לתוספת הראשונה לא יחולו; השר בהתייעצות עם שר התעשייה המסחר והתעסוקה ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את חלק א' לתוספת הראשונה.

תגמול 27ד. (א) אסיר יקבל מהשירות תגמול בעד העסקתו לפי סימן זה; הוראה זו לא תחול על אסיר בשיקום פרטני.

(ב) השר, בהתייעצות עם שר התעשייה המסחר והתעסוקה, יקבע, בצו, שיעורי תגמול מזעריים לסוגים שונים של תעסוקת אסירים, למעט לעניין עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים ולעניין הכשרה תעסוקתית, בשים לב, בין השאר, לשיקולים המפורטים להלן:

(1) אופיייה ומהותה של התעסוקה;

(2) תנאי התעסוקה וותק בתעסוקה;

(3) שיעור שכר המינימום לפי חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987⁴;

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף 4 להצעת החוק, את תחולתם של חוקי עבודה מסוימים אשר יש בהם כדי להרתיע מעסיקים מלהעביד אסיר לתקופה ממושכת (למשל חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963) או חוקי עבודה המטילים נטל כספי על מעבידים (כגון חוק דמי מחלה, התשל"ו-1976, וחוק חופשה שנתית, התשי"א-1951). החרגה זו באה לעודד מעבידים בשוק העבודה החופשי להתגבר על החסמים ולהעסיק אסירים. ההבחנה בין שיקום פרטני לשאר סוגי התעסוקה של אסירים באה לידי ביטוי הן במעורבות השב"ס בבחירת מקום התעסוקה, הן בפיקוח הדוק פחות על אופן ביצוע העבודה והן באופן העברת התגמול מהמעסיק ישירות לאסיר.

מאחר שהחרגת תחולתם של אותם חוקים היא חריגה מדיני העבודה הקיימים, מוצע כי שינוי רשימת החוקים בחלק א' לתוספת הראשונה תיעשה באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת.

לסעיף 27 המוצע

לסעיפים קטנים (א) עד (ג).

מוצע לקבוע כי אסיר יהיה זכאי לקבל משב"ס תגמול בעד תעסוקה. עם זאת מוצע להבהיר כי הוראה זו לא תחול על אסיר בשיקום פרטני, שכן במקרה של שיקום פרטני חלים יחסי עובד-מעביד (ר' סעיף 27 המוצע) ולפיכך

לסעיף 27 המוצע ולחלק א' לתוספת הראשונה

סעיף 27 המוצע קובע, בסעיף קטן (א) שבו, כי בין האסיר לשב"ס ובין האסיר למעסיק, לא חלים יחסי עובד-מעביד ומכאן שלא חלים בעניינם חוקי משפט העבודה המגוינים על העובד. זאת, בין השאר, בשל ההבדל המשמעותי הקיים בין מטרת התעסוקה של אסירים – לצורך שיקום, לבין מטרת העבודה בשוק החופשי – לצורך פרנסה, ובשל כך שהחזקתו ומחירתו של האסיר נופלת על הקופה הציבורית, מה שאין כן לגבי אדם העובד בשוק החופשי.

עם זאת, לשם שמירה על כבוד האסיר ולשם הגשמת תכלית השיקום, מוצע לקבוע במפורש בחוק המוצע (ראו סעיף 127 וחלק ב' לתוספת, כנוסחם המוצע) את תנאי תעסוקת האסירים, תוך השראה מההוראות המתאימות בחוקי משפט העבודה.

על אף האמור מוצע, בסעיף קטן (ב) של סעיף 27, לסייג את ההוראה המוצעת בסעיף קטן (א) שבו, בכל הנוגע להעסקתו של אסיר במסגרת שיקום פרטני – קרי תעסוקת אסיר פרטנית בשלב השיקום האחרון מחוץ לבית הסוהר אצל מעסיק פרטי. במקרה זה מוצע לקבוע כי קיימים יחסי עובד-מעביד בין האסיר לבין המעסיק הפרטי. עם זאת מוצע להחריג בהקשר זה, בתוספת הראשונה, כנוסחה המוצע

⁴ ס"ח התשמ"ז, עמ' 68.

- (4) הצורך ביצירת תמריץ להגדלת מספר מקומות התעסוקה לאסירים;
- (5) הצורך ביצירת תמריץ לאסיר להתקדם בשלבי השיקום;
- (6) אחריות השירות לספק את צורכי המחיה של אסירים.

- (ג) הנציב יקבע את שיעורי התגמול לסוגים שונים של תעסוקת אסירים; קביעת שיעורי התגמול לפי סעיף קטן זה, למעט לענין עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים והכשרה תעסוקתית, תיעשה, בשים לב, בין השאר, לשיקולים המנויים בסעיף קטן (ב) ובכפוף לשיעורי התגמול המזעריים שנקבעו בו.
- (ד) התגמול המגיע לאסיר יועבר לפיקדונו בידי השירות לא יאוחר מהיום העשירי בחודש שלאחר חודש התעסוקה.

ד ב ר י ה ס ב ר

3. שיעור שכר המינימום לפי חוק שכר המינימום, התשמ"ז-1984 – בפס"ד שדות היתה מחלוקת בדבר אופן ההתייחסות לשכר המינימום במסגרת שיקולי קביעת התגמול – האם שכר המינימום צריך לשמש כתחנת מוצא לשיקולים אלה, או כאחד השיקולים במכלול השיקולים. מוצע לקבוע, כעמדת הרוב בפסק הדין, כי במסגרת השיקולים לקביעת התגמול יינתן משקל גם לגובה שכר המינימום באותו זמן;

4. הצורך ביצירת תמריץ להגדלת מספר מקומות התעסוקה לאסירים – שיקול זה מאפשר להביא בחשבון את מכלול צורכי המערכת ואת הרצון לשלב בתעסוקה מספר רב ככל האפשר של אסירים. ככל שהתגמול יהיה נמוך יחסית לזה הניתן דרך כלל, יהווה הדבר תמריץ ליוזמים להעביר את מפעליהם לתוך שב"ס ולהעסיק אסירים;

5. הצורך ביצירת תמריץ לאסיר להתקדם בשלבי השיקום – מאחר שהמטרה העיקרית של התעסוקה היא שיקום האסיר, הרי שיש מקום לתמרץ את האסיר להתקדם בשלבי השיקום. הגדלת שיעור התגמול ככל שמתקדמת התעסוקה עשויה לשמש כלי יעיל לשם כך;

6. צורכי קיומו ומחייטו של האסיר – במסגרת השיקולים לתשלום תגמול נמוך מזה המשולם לעובדים רגילים, יש מקום לשקול את העובדה שהאסיר מקבל את צורכי קיומו ומחייטו משב"ס.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי שב"ס יעביר לאסיר את התגמול לא יאוחר מהיום העשירי לחודש שלאחר חודש התעסוקה, זאת בדומה לחוק הגנת השכר הקובע בסעיף 9 הוראות לענין מועד תשלום השכר. על פי המוצע תשלום הגמול ייעשה על ידי שב"ס בלא קשר לשאלה אם הגוף החיצוני אשר אצלו הועסק האסיר (המפעיל) העביר את התשלומים בגין התגמול לשב"ס, אם לאו.

אסיר כאמור יהיה זכאי לשכר המינימום הקבוע בחוק, לכל הפחות, ויחולו לגביו הוראות חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 (להלן – חוק הגנת השכר).

מאחר שעניינה של ההוראה המוצעת במסגרות שבהם לא חלים יחסי עובד-מעביד, אין מקום לשימוש במונח "שכר" להגדרת התשלום המועבר לאסיר, ומוצע לעשות שימוש במונח "תגמול". כמו כן, בנסיבות אלה אין מקום להעברת התשלום מהמעסיק ישירות לאסיר, והשב"ס הוא שמעביר את התגמול לאסירים.

על פי המוצע הנציב יקבע את שיעורי התגמול השונים לסוגים שונים של תעסוקת אסירים בשים לב בין השאר לשיקולים המנויים להלן, ובכפוף לשיעורי תגמול מזעריים שיקבע השר לביטחון הפנים, וזאת כדי להבטיח תגמול הוגן ואחיד לאסירים וכדי למזער ככל האפשר את הפגיעה בהם עקב שלילת זכאותם לשכר כמקובל בשוק החופשי.

השיקולים המנחים לענין קביעת הגמול, המשקפים גם את האמור בפס"ד שדות הם:

1. מהות התעסוקה – יש לשקול בין השאר, אם התעסוקה היא יצרנית, קבלנית או לחלופין עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים. תגמול האסירים בעד עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים הוא הנמוך ביותר מאחר שפעילות זו היא חלק ממכלול הקיום השוטף בבית הסוהר ומהווה פעילות של אסירים לשמירת סביבת חייהם. התגמול לאסירים בעד עבודות קבלניות גבוה יותר מזה של עבודות תחזוקה ושירותים שוטפים. התגמול הגבוה ביותר ניתן לאסירים המועסקים בעבודות יצרניות, מכיוון שהשאיפה היא לגרום למספר גדול ככל האפשר של אסירים לעסוק בעבודה יצרנית;

2. תנאי התעסוקה וותק בתעסוקה – יש לשקול בין השאר אם מדובר בתעסוקה לפי שעות או בתעסוקה בקבלנות לפי תוצרת. כמו כן יש לשקול אם הוותק בתעסוקה ישפיע על היקף התגמול לאסיר;

(ה) (1) מהתגמול לאסיר לא יהיה ניתן לעיקול, להעברה או לשעבוד סכום השווה לגמלה בשיעור ליחיד הנקוב בטור ג' בתוספת השנייה לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1981.⁵

(2) הוראות פסקה (1) לא יחולו על עיקול, העברה או שעבוד לשם תשלום מזונות לפי פסק דין של בית משפט או בית דין מוסמך או לשם תשלום פיצויים לנפגעי עבירה; לענין זה, "נפגע עבירה" – כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.⁶

(ו) מהתגמול לאסיר לא ינוכה כל סכום למעט קנס שהוטל בשל עבירת בית סוהר כמשמעותה בסימן ח', שבה הורשע האסיר.

127. תנאי התעסוקה (א) מפעיל שלפי הוראות סעיף 27 אין בינו לבין האסיר יחסי עובד ומעביד, יהיה אחראי למתן תנאי תעסוקה לאסיר כמפורט בחלק ב' לתוספת הראשונה.

(ב) השה, בהתייעצות עם שר התעשייה המסחר והתעסוקה, רשאי, בצו, לשנות את חלק ב' לתוספת הראשונה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בתי הסוהר, מצד אחר" (השופט זמיר, עמ' 855 לפס"ד). כדי להבטיח כי האסירים יזכו לתנאי תעסוקה הוגנים מוצע לחייב את מפעיל מקום התעסוקה להבטיח לאסירים את תנאי התעסוקה המפורטים בחלק ב' לתוספת הראשונה המוצעת, הדומים לאלה שלהם זכאים עובדים מכוח חוקי המגן בדיני העבודה – אשר אינם חלים לגבי מי שאינו עובד.

בין השאר, מוצע לקבוע כי תנאי התעסוקה שיחולו לגבי האסירים יהיו כלהלן:

– תנאים בדבר בטיחות בתעסוקה לפי פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970;

– תנאים בדבר אורך יום ושבוע תעסוקה, בדומה להסדרים הקבועים מכוח חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, וכן הסדרים בדבר הפסקות במהלך שעות התעסוקה, ימי מנוחה ותגמול בגין תעסוקה בשעות נוספות או בימי שבתון וחגים;

– תנאים לעניין אסיר חולה. מוצע לקבוע כי לא יועסק אסיר חולה במהלך הימים אשר מפאת מחלתו אינו מסוגל לבצע עבודה. עם זאת, אסיר הנעדר מעבודתו מפאת מחלה, לא יהיה זכאי לתגמול בימי היעדרותו כאמור, מאחר שבשונה מהצורך הסוציאלי להבטיח את קיומו ופרנסתו של עובד בימי היעדרות מפאת מחלה, קיומו של אסיר מובטח על ידי שב"ס גם בלא קבלת תגמול במהלך ימי המחלה;

– מוצע לקבוע כי אסירה אשר ילדה לא תועסק בתעסוקה במהלך שבעת השבועות הראשונים שלאחר הלידה, וכי לא

נוסף על כך ההוראה המוצעת בדבר העברת תשלום התגמול מהשב"ס לאסיר באה להבטיח כי התגמול יועבר ישירות לאסיר ולא לאדם אחר בניגוד לרצונו. זאת בדומה להוראת סעיף 6 בחוק הגנת השכר.

לסעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע, בדומה לסעיף 8 לחוק הגנת השכר, כי סכום מסוים מתוך התגמול יהיה מוגן מפני עיקול, שעבוד או העברה. עם זאת מוצע להחריג ולקבוע כי ההוראות האמורות לא יחולו על עיקול, העברה או שעבוד לשם תשלום מזונות לפי פסק דין של בית משפט או בית דין מוסמך או לשם תשלום פיצויים לנפגעי עבירה.

לסעיף קטן (ו)

מוצע לקבוע כי מהתגמול לא ינוכה כל סכום למעט קנס שהוטל על האסיר בשל עבירת בית סוהר כמשמעותה בסימן ח' לפרק ב' לפקודה, זאת בדומה לסעיף 25 לחוק הגנת השכר.

לסעיף 127 המוצע ולחלק ב' לתוספת הראשונה

מוצע לחייב מפעיל של מקום תעסוקה להבטיח לאסירים המועסקים על ידו את תנאי התעסוקה כמפורט בחלק ב' בתוספת הראשונה, כנוסחה המוצע בסעיף 4 להצעת החוק.

בפס"ד שדות, קבע בית המשפט כי "ראוי שבנוגע לעבודת אסירים הדין יקבע באופן ברור את החובות והזכויות של אסירים, מצד אחד, ואת הסמכויות של שירות

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

⁶ ס"ח התשס"א, עמ' 183.

127. (א) בלי לגרוע משאר הוראות סימן זה, לא יפלה השירות או מפעיל כאמור בסעיף 127(א), בין אסירים, בכל הקשור לתעסוקה או לתגמול לפי סימן זה, מחמת מינום, נטייתם המינית, מעמדם האישי, היריון, היותם הורים, גילם, גזעם, דתם, לאומיותם, ארץ מוצאם, השקפתם או מפלגתם, או מחמת מוגבלותם.

(ב) לעניין סעיף זה –

(1) אין רואים הפליה כאשר היא מתחייבת מאופייה או ממהותה של התעסוקה, או כאשר האסיר אינו כשיר לביצוע התעסוקה;

(2) יראו כהפליה כלפי אסיר שהוא אדם עם מוגבלות גם אי-ביצוע התאמות הנדרשות מחמת צרכיו המיוחדים שיאפשרו את שילובו בתעסוקה, ובלבד שאין בכך להטיל נטל בלתי סביר בנסיבות העניין בהתחשב, בין השאר, באופייה של התעסוקה ובעלות ההתאמות;

(3) "אדם עם מוגבלות", "מוגבלות" – כמשמעותם בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998.

27. (א) מנהל בית סוהר יציג בבית הסוהר, במקום בולט לעין, מודעה שבה יפורטו עיקרי התנאים לפי סימן זה, לתעסוקת אסירים.

(ב) השר יקבע הוראות לעניין חובת הצגת המודעה לפי סעיף קטן (א) לרבות לעניין תוכנה ודרכי פרסומה.

27. השר ימסור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, אחת לשנה, דיווח בנושא תעסוקת אסירים, ובכלל זה לעניין

פרסום

חובת דיווח

ד ב ר י ה ס ב ר

התעסוקה, או כאשר האסיר אינו כשיר לביצוע התעסוקה, וכי יראו כהפליה כלפי אסיר שהוא אדם עם מוגבלות גם אי-ביצוע התאמות סבירות הנדרשות מחמת צרכיו המיוחדים שיאפשרו את שילובו בתעסוקה.

לסעיף 27 המוצע

בהתאם לפס"ד שדות, מוצע לעגן את החובה של מנהל בית הסוהר לפרסם את תנאי התעסוקה על פי הנחיית השר לביטחון הפנים. בכך תקוים חובת הרשות המינהלית לשקיפות בהחלטותיה וכל אסיר יוכל לוודא כי התגמול שניתן לו משולם לו כדין.

לסעיף 27 המוצע

מוצע לקבוע כי השר לביטחון הפנים ידווח לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, בתום כל שנה, על אודות פעילותו של השב"ס בתחום תעסוקת האסירים, ובכלל זה לעניין מספר האסירים שהועסקו, תוך אבחנה בין

תועסק בלא הסכמתה במהלך 14 שבועות מיום הלידה. זאת בדומה להוראות סעיף 6(ח) לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954, בעניין מתן חופשת לידה חלקית לגבר. מאחר ששב"ס דואג לטיפול בתינוק כשהאם האסירה מועסקת, היא תהיה רשאית לחזור למקום התעסוקה לאחר שבעת השבועות הראשונים שלאחר הלידה.

לסעיף 27 המוצע

בדומה לאיסור ההפליה בתחום העבודה הקבוע בסעיף 2 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1998, ובסעיף 8 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, מוצע גם בהקשר של תעסוקת אסירים, אף כי לא מתקיימים בו יחסי עובד-מעביד, לקבוע איסור הפליה מחמת מין, נטייה מינית, מעמד אישי, היריון, הורות, גיל, גזע, לאומיות, ארץ מוצא, השקפה, מפלגה או מוגבלות. עוד מוצע לקבוע, בדומה להוראות האמורות, כי אין רואים הפליה כאשר היא מתחייבת מאופייה או ממהותה של

⁷ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

פעילותו של השירות בתחום זה, לרבות לעניין מציאת מקומות תעסוקה, לעניין מספר האסירים שהועסקו בתעסוקה כאמור מתוך כלל האסירים ולעניין אופן חלוקתם לסוגי התעסוקה השונים.

שמירת דינים 27. אין בהוראות סימן זה כדי לגרוע מהוראות חוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953⁸, ואולם הוראות סעיפים 28 ו-31 לחוק האמור לא יחולו לעניין אסיר שהוא קטין המועסק לפי סימן זה אצל מפעיל כאמור בסעיף 127(א).

2. בסעיף 68א לפקודה, בהגדרה "קבוצת אסירים", במקום "בתוספת הראשונה" יבוא "בתוספת ראשונה א".
3. בסעיף 68ג לפקודה, במקום "בתוספת הראשונה" יבוא "בתוספת ראשונה א".
4. בתוספת הראשונה לפקודה, בכותרת, במקום "תוספת ראשונה" יבוא "תוספת ראשונה א" ולפניה יבוא:

"תוספת ראשונה"

תעסוקת אסירים

(סימן ד' לפרק ב')

חלק א': חיקוקים שלא יחולו בשיקום פרטני

(סעיף 127ד(ב))

- (1) חוק דמי מחלה, התשל"ו-1976⁹;
- (2) חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת בן זוג), התשנ"ח-1998¹⁰;
- (3) חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת הורה), התשנ"ד-1993¹¹;
- (4) חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד), התשנ"ג-1993¹²;
- (5) חוק דמי מחלה (היעדרות עקב היריון ולידה של בת זוג), התש"ס-2000¹³;
- (6) חוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א-2001¹⁴;

ד ב ר י ה ס ב ר

עבודה, אף אם לא מתקיימים בין האדם המעסיק את הנער לבין הנער, יחסי עובד ומעביד. לאור האמור, מוצע להבהיר כי הוראות החוק המוצע אינן באות לגרוע מהוראות חוק עבודת הנוער החלות גם על תעסוקה של אסירים קטינים, אף אם אינם מועסקים בשיקום פרטני. עם זאת מוצע להחריג ולקבוע כי ההוראות בחוק עבודת הנוער שעניינן ניהול פנקסים ורשימות של נערים, לא יחולו לעניין תעסוקת אסירים שהם קטינים, בתעסוקה שאינה שיקום פרטני, שכן הוראות אלה אינן נחוצות כאשר התעסוקה נעשית בין כותלי בית הסוהה.

אלה שהועסקו במיתקני השב"ס ואלה שהועסקו אצל יזם פרטי, לעניין היקף מקומות תעסוקה, לעניין מספר האסירים שהועסקו בתעסוקה כאמור מתוך כלל האסירים ולעניין אופן חלוקתם לסוגי התעסוקה השונים.

לסעיף 127 המוצע

חוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953 (להלן – חוק עבודת הנוער). מטרתו להבטיח את ההתפתחות הגופנית, הרוחנית והמקצועית של הנער העובד, תוך מניעת ניצול ומתן הגנה הולמת לצרכיו. בהתחשב במטרה זו, נקבע בסעיף 1(ב) לחוק האמור כי חוק עבודת הנוער חל על נערים המבצעים

⁸ ס"ח התשי"ג, עמ' 115.

⁹ ס"ח התשל"ו, עמ' 206.

¹⁰ ס"ח התשנ"ח, עמ' 236.

¹¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 33.

¹² ס"ח התשנ"ג, עמ' 134.

¹³ ס"ח התש"ס, עמ' 222.

¹⁴ ס"ח התשס"א, עמ' 378.

- (7) חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט-1949¹⁵;
- (8) חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951¹⁶;
- (9) חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963¹⁷;
- (10) חוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959¹⁸;
- (11) סעיפים 33 עד 33ט לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957¹⁹, למעט לעניין חברות בארגון עובדים.

חלק ב': תנאי תעסוקה של אסיר

(סעיף 127)

1. הוראות לפי פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970²⁰, יחולו על כל המקומות המשמשים לתעסוקת אסירים.
2. האסיר יקבל מידע והכשרה למניעת תאונות עבודה או מחלות מקצוע בהתאם להוראות שנקבעו לפי סעיף 8 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954²¹.
3. (א) משך יום תעסוקה של אסיר לא יעלה על 8 שעות וחצי והיקף שבוע עבודה לא יעלה על 24 שעות וחצי, ואולם רשאי הנציב או מי שהוא הסמיך לעניין זה להתיר, במקרים יוצאים מן הכלל כשיש לחץ עבודה זמני בלתי רגיל, העסקת אסיר בשעות נוספות שלא יעלו על 3 שעות במשך יום תעסוקה אחת, ובלבד שהאסיר לא יועסק יותר מ-9 שעות נוספות לשבוע.
- (ב) בין יום תעסוקה למשנהו תחול הפסקה של 8 שעות לפחות.
- (ג) אסיר זכאי במהלך יום התעסוקה להפסקות כמפורט להלן:
  - (1) הפסקה בת חצי שעה רצופה למנוחה ולסעודה;
  - (2) הפסקות לצורך תפילה; זמן התפילה ייקבע במקום התעסוקה בהתאם לצרכי התעסוקה ואילו ציה ובהתחשב בדרישות דתו של האסיר;
  - (3) הפסקות קצרות ומוסכמות הדרושות לאסיר להחלפת כוח ואוויר;
  - (4) לאסירה שהיא מניקה – הפסקה בת שעה לצורך הנקה, עד תום שנה מיום הלידה.
- (ד) אסיר לא יועסק בתעסוקה ביום מנוחה כמשמעותו בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948²² (בתוספת זו – יום מנוחה), וביום שבתון שנקבע בחיקוק (בתוספת זו – יום שבתון), ואולם רשאי הנציב או מי שהוא הסמיך לעניין זה להתיר העסקת אסיר בעבודות תחזוקה ושירותים שוטפים ביום כאמור או בחלק ממנו.

¹⁵ ס"ח התש"ט, עמ' 13.

¹⁶ ס"ח התשי"א, עמ' 234.

¹⁷ ס"ח התשכ"ג, עמ' 136.

¹⁸ ס"ח התשי"ט, עמ' 32.

¹⁹ ס"ח התשי"ז, עמ' 63.

²⁰ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 16, עמ' 337.

²¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 202.

²² ע"ר 2, תוס' א, עמ' 1.

(ה) הועסק אסיר שעות נוספות ישולם לו תגמול בעד כל שעה משתי השעות הנוספות הראשונות, בשיעור של 125% מהתגמול הרגיל המגיע לו בעד כל שעה תעסוקה, ובעד כל שעה נוספת שאחריהן – בשיעור של 150% מהתגמול הרגיל המגיע לו כאמור; הועסק אסיר ביום מנוחה או ביום שבתון, או בחלק מיום כאמור, ישולם לו בעד כל שעה שבה הועסק כאמור תגמול בשיעור של 150% מהתגמול הרגיל המגיע לו בעד שעת תעסוקה.

4. אסיר שרופא בית הסוהר אישר לגביו כי הוא חולה במחלה כהגדרתה בחוק דמי מחלה, התשל"ו-1976²³, או כי בשל מצב רפואי אחר מוצדקת היעדרותו מתעסוקה, לא יועסק בתקופת מחלתו או בתקופה שבה מתקיים המצב הרפואי האמור לפי העניין.

5. (א) אסירה שילדה לא תועסק במשך שבעה שבועות מיום הלידה.

(ב) אסירה שילדה לא תועסק בין השבוע השמיני לשבוע הארבעה עשר לאחר יום הלידה, אלא בהסכמתה.

תיקון חוק העונשין

5. בחוק העונשין, התשל"ז-1977²⁴, סעיף 48 – בטל.

תיקון חוק למניעת הטרדה מינית

6. בחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998²⁵, בסעיף 3(א)(6) –

(1) ברישה, במקום " (א) עד (ז) יבוא "יבוא" (א) עד (ח)";

(2) אחרי פסקת משנה (ז) יבוא:

"(ח) לאסיר, במסגרת תעסוקה לפי סימן ד' לפרק ב' בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 – תוך ניצול יחסי מרות בתעסוקה או ניצול תלות.

תחילה

7. תחילתו של חוק זה 30 ימים מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

מעניק החוק הגנה יתרה למוטרד מינית. כאשר אדם מנצל יחסי כוח ומרות כדי להטריד מינית, קובע סעיף 3(א)(6) לחוק למניעת הטרדה מינית, שהמדובר בהטרדה מינית גם אם המוטריד לא הראה למטריד שהוא אינו מעוניין בכך.

מאחר שבתעסוקת אסירים, לא מתקיימים יחסי עובד-מעביד, אך יכולים להתקיים יחסי כוח, דהיינו יחסי מרות בתעסוקה או ניצול תלות, מוצע לתת הגנה יתרה לאסיר המוטריד מינית ולקבוע במפורש כי הוראות סעיף 3(א)(6) לחוק למניעת הטרדה מינית יחולו גם על אסיר, במסגרת תעסוקה.

סעיף 7 מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע תהיה 30 ימים מיום פרסומו, זאת כדי לאפשר לשב"ס להיערך ליישום הוראות החוק המוצע.

סעיף 6 החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 (להלן – החוק למניעת הטרדה מינית), מגדיר חמישה סוגי התנהגות המהווים הטרדה מינית, וקובע שהתנהגויות אלה מהוות עבירה פלילית ועולה אזרחית.

בין המעשים שלפי החוק למניעת הטרדה מינית מהווים הטרדה מינית, גם הצעות חוזרות בעלות אופי מיני, המופנות לאדם אשר הראה למטריד כי אינו מעוניין בהן, וכן התייחסויות חוזרות המופנות לאדם, המתמקדות במיניתו, כאשר אותו אדם הראה למטריד כי אינו מעוניין בהן.

ככלל, על פי החוק האמור, הצעות חוזרות או התייחסויות חוזרות כאמור הופכות להטרדה מינית רק אחרי שהמוטרד הראה למטריד שהוא אינו מעוניין בהן, ואולם במצב שבו יש ניצול יחסי כוח, כמו מרות בעבודה,

²³ ס"ח התשל"ו, עמ' 206.

²⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 266; התשע"א, עמ' 80.

²⁵ ס"ח התשנ"ח, עמ' 166; התש"ע, עמ' 570.

